

4. Trh práce

Ekonomická aktivita obyvatelstva podle SLDB

V roce posledního sčítání 2001 bylo v kraji 279 064 obyvatel **ekonomicky aktivních** (polovina celého obyvatelstva), z toho ženy tvořily 45,2 %. Nejvyšší procento ekonomicky aktivních žen bylo ve správních obvodech Hradec Králové a Trutnov. Na sto mužů 15letých a starších připadlo v kraji v průměru 69 mužů ekonomicky aktivních, nejvíce ve správním obvodu Broumov. Míra ekonomické aktivity u žen byla nejvyšší ve správním obvodu Vrchlabí (55,5 žen). Ve věkové skupině 15–59 byla míra ekonomické aktivity samozřejmě vyšší, za kraj úhrnem připadlo 75,9 osob ekonomicky aktivních na 100 osob této věkové skupiny, nejvyšší byla ve správním obvodu Jičín. Míra ekonomické aktivity osob ve věku (60–64 let) byla v kraji 19,9 osob, nejvíce osob důchodového věku pracovalo ve správním obvodu Hradec Králové (téměř 25 osob na 100 osob této věkové kategorie).

Tab. 10 Vybrané charakteristiky ekonomicky aktivního obyvatelstva

	Ekonomicky aktivní celkem	z toho ženy (%)	Míra ekonomické aktivity ¹⁾		Míra ekonomické aktivity ve věku ²⁾		Struktura ekonomicky aktivních podle postavení v zaměstnání (%)		
			muži	ženy	15 - 59 let	60 - 64 let	zaměstnavatelé	zaměstnanci	samostatně činní
Kraj celkem	279 064	45,2	69,0	52,7	75,9	19,9	3,4	79,8	11,5
v tom správní obvody:									
Broumov	8 823	44,6	70,3	52,9	75,9	13,5	2,6	80,8	8,7
Dobruška	9 672	44,0	69,3	50,9	75,6	18,2	3,1	79,9	11,2
Dvůr Králové n. L.	13 860	44,8	69,1	52,4	76,0	19,6	3,2	79,9	11,7
Hořice	9 097	44,2	69,6	51,5	76,2	18,8	3,3	76,6	13,7
Hradec Králové	74 499	46,0	68,8	53,7	76,4	24,7	3,7	78,9	11,8
Jaroměř	9 587	44,7	70,1	52,2	75,7	19,6	3,3	79,4	10,4
Jičín	23 805	44,3	70,0	52,6	78,0	18,0	3,1	80,9	11,2
Kostelec nad Orlicí	12 102	43,5	68,7	49,8	75,6	15,4	3,1	81,4	10,5
Náchod	30 640	45,3	68,3	51,7	75,7	19,4	3,6	79,1	11,9
Nová Paka	6 630	44,4	68,5	51,4	75,7	18,2	3,5	77,8	14,1
Nové Město n. Met.	7 231	44,4	70,0	52,2	76,0	20,0	3,5	79,9	13,3
Nový Bydžov	8 204	44,7	66,4	50,1	74,6	14,4	2,5	77,7	12,3
Rychnov n. Kn.	17 148	44,5	69,6	52,8	74,6	17,7	3,2	81,1	10,2
Trutnov	33 072	46,0	67,9	53,7	74,8	16,3	3,4	81,3	11,0
Vrchlabí	14 694	45,8	69,9	55,5	76,7	22,9	3,6	80,8	11,1

¹⁾ počet ekonomicky aktivních mužů (žen) na 100 mužů (žen) ve věku 15 a více let

²⁾ počet ekonomicky aktivních obyvatel ve věku 15 - 59 (60 - 64) let na 100 obyvatel stejného věku

Zdroj: SLDB 2001

Z ekonomicky aktivních obyvatel největší část (88,1 %) v kraji tvořily zaměstnané osoby, zaměstnavatelé a samostatně činní, nejvíce jich bylo ve správním obvodu Nové Město nad Metují, nejméně ve správním obvodu Broumov. Pracujících důchodců byla z ekonomicky aktivních v kraji 4 %, nejvíce ve správním obvodu Hradec Králové, nejméně ve správních obvodech Broumov a Nový Bydžov, což souvisí s pracovními příležitostmi a nezaměstnaností.

Z hlediska odvětvové struktury zaměstnanosti největší část ekonomicky aktivního obyvatelstva byla zaměstnána **ve službách** v kraji 50,1 %, nejvíce ve správním obvodu Hradec Králové. Proti roku 1991 se podíl zvýšil o 12,2 procentního bodu, nárůst byl zaznamenán ve všech správních obvodech, největší ve správním obvodu Nové Město nad Metují. Mezi dvěma posledními sčítáními naopak ubylo ekonomicky aktivního obyvatelstva zaměstnaného v prvovýrobě, tj. zemědělství, lesnictví, rybolov, jejich pokles činil 8,6 procentního bodu v kraji, nejvíce ve správních obvodech Nový Bydžov a Jičín.

Zaměstnanost **v průmyslu** za kraj úhrnem klesla o 6,3 procentního bodu, k poklesu došlo téměř ve všech správních obvodech v kraji, mírný nárůst zaznamenaly jen správní obvody Dobruška a Rychnov nad Kněžnou, díky automobilové výrobě v Kvasinách.

Ve stavebnictví bylo v kraji zaměstnáno 8,6 % ekonomicky aktivního obyvatelstva, proti roku 1991 podíl vzrostl o 2,6 procentního bodu, k nárůstu došlo ve všech správních obvodech. Největší podíl ekonomicky aktivních zaměstnaných ve stavebnictví byl v kraji zjištěn ve správních obvodech Nový Bydžov a Dvůr Králové nad Labem.

Tab. 11 Struktura obyvatelstva podle ekonomické aktivity

	Ekonomicky aktivní celkem	z toho (%)				Ekonomicky neaktivní celkem	z toho (%)			
		zam. osoby, zaměstnavatelé, sam. činní	pracující důchodci	ženy na mateřské dovolené	nezaměstnaní		nepracující důchodci	ostatní s vlastním zdrojem obživy	žáci, studenti a uční	osoby v domácnosti
Kraj celkem	279 064	88,1	4,0	1,3	6,1	267 616	46,7	4,0	35,4	1,3
v tom správní obvody:										
Broumov	8 823	85,6	3,0	1,3	9,6	8 738	44,6	4,2	36,5	1,1
Dobruška	9 672	89,8	3,4	1,4	5,1	9 794	45,9	3,7	36,2	1,5
Dvůr Králové n. L.	13 860	87,6	3,8	1,5	6,7	13 232	48,3	4,5	33,9	0,9
Hořice	9 097	88,6	3,6	1,4	6,0	8 857	47,1	4,6	34,5	1,1
Hradec Králové	74 499	86,8	5,0	1,2	6,4	68 378	47,4	3,9	35,5	1,2
Jaroměř	9 587	87,2	3,7	1,7	7,0	9 467	43,6	4,4	36,3	1,4
Jičín	23 805	89,1	3,2	1,2	6,0	22 434	47,4	3,9	35,0	1,3
Kostelec nad Orlicí	12 102	88,9	3,3	1,3	6,0	12 267	48,9	3,8	34,2	1,4
Náchod	30 640	88,6	4,3	1,4	5,2	30 623	46,7	4,3	34,5	1,5
Nová Paka	6 630	89,5	3,5	1,1	5,4	6 604	46,1	3,8	37,6	1,1
Nové Město n. Met.	7 231	90,7	4,2	1,2	3,5	6 966	45,2	4,3	36,9	1,3
Nový Bydžov	8 204	87,1	3,0	1,6	8,0	8 699	49,1	3,9	33,3	1,0
Rychnov n. Kn.	17 148	89,5	3,2	1,3	5,6	16 523	43,3	4,2	37,6	1,4
Trutnov	33 072	87,8	3,9	1,2	6,6	31 969	46,6	4,0	35,1	1,5
Vrchlabí	14 694	89,5	4,2	1,5	4,4	13 065	45,3	3,8	36,8	1,3

Zdroj: SLDB

Tab. 12 Srovnání odvětvové struktury zaměstnanosti v letech 1991 a 2001

	Ekonomicky aktivní celkem		Podíl ekonomicky aktivních podle odvětví činnosti (%) ¹⁾							
			zemědělství, lesnictví, rybolov		průmysl		stavebnictví		služby	
	1991	2001	1991	2001	1991	2001	1991	2001	1991	2001
Kraj celkem	293 251	279 064	14,2	5,6	41,9	35,7	6,0	8,6	37,9	50,1
v tom správní obvody:										
Broumov	9 517	8 823	16,7	6,6	47,9	43,3	4,1	7,1	31,3	43,0
Dobruška	10 165	9 672	23,0	9,5	35,9	37,2	6,3	7,4	34,8	45,9
Dvůr Králové n. L.	14 675	13 860	12,8	5,5	49,6	43,9	5,7	10,0	31,9	40,6
Hořice	9 446	9 097	20,7	10,3	40,3	34,5	4,9	9,3	34,1	45,9
Hradec Králové	78 490	74 499	11,3	4,2	34,4	24,7	7,8	9,2	46,5	61,9
Jaroměř	9 733	9 587	16,1	6,9	39,7	36,7	7,4	8,6	36,8	47,7
Jičín	24 191	23 805	24,2	9,1	36,1	36,1	3,8	6,9	35,8	47,8
Kostelec nad Orlicí	13 072	12 102	13,9	6,6	40,7	36,7	5,7	9,6	39,7	47,2
Náchod	32 023	30 640	9,8	4,1	51,4	42,7	5,0	7,5	33,8	45,7
Nová Paka	7 217	6 630	9,9	3,6	55,4	44,6	3,6	7,6	31,0	44,2
Nové Město n. Met.	7 760	7 231	12,6	6,0	52,4	39,3	3,7	7,6	31,3	47,1
Nový Bydžov	8 676	8 204	27,6	11,4	34,4	33,8	7,8	11,4	30,1	43,4
Rychnov n. Kn.	17 473	17 148	20,2	7,4	38,7	39,1	6,3	8,6	34,8	44,9
Trutnov	35 072	33 072	9,3	2,9	46,9	39,1	6,0	9,4	37,7	48,5
Vrchlabí	15 741	14 694	10,3	3,8	50,6	44,5	5,4	7,0	33,7	44,6

¹⁾ pouze se zjištěným odvětvím ekonomické činnosti

Zdroj: SLDB

POROVNÁNÍ SPRÁVNÍCH OBVODŮ

Ke dni sčítání **vyjíždělo** za prací z obce 101 175 osob, tj. 38,8 % zaměstnaných osob v kraji. Podle správních obvodů nejvyšší procento pracujících vyjíždělo ze správních obvodů Kostelec nad Orlicí (více než polovina), Nový Bydžov a Dobruška. Nejméně pracujících bylo nuceno vyjíždět za prací ze správního obvodu Hradec Králové díky největší koncentraci úřadů, podniků, institucí, obchodních řetězců v krajském městě, které poskytují pracovní příležitosti.

Denně za svým zaměstnáním v Královéhradeckém kraji vyjíždělo 85 280 osob, tj. 84,3 % z úhrnu, přičemž více než polovině z nich trvala cesta do zaměstnání do půl hodiny. Nejvyšší procento vyjíždějících z obce v tomto časovém horizontu měl správní obvod Rychnov nad Kněžnou a Nové Město nad Metují, nejnižší pak správní obvod Hradec Králové. Naopak podíl pracujících vyjíždějících denně za prací s dobou cesty 30–59 minut a 60 a více minut byl nejvyšší ve správním obvodu Hradec Králové.

Počet vyjíždějících zaměstnaných osob ze správního obvodu převyšuje počet osob do něho dojíždějících téměř ve všech správních obvodech s výjimkou správních obvodů Hradec Králové, Náchod, Rychnov nad Kněžnou a Vrchlabí. Tyto správní obvody nabídl volná pracovní místa osobám z jiných správních obvodů.

Žáků, studentů a učňů vyjíždělo do škol v úhrnu 41 %, z toho nejméně ve správním obvodu Hradec Králové (necelá třetina), naopak nejvíce (více než polovina) ve správním obvodu Jičín, což bylo dáno větší rozdrobeností území do malých obcí v tomto správním obvodu. Z celkového počtu obcí v kraji (448) jich 56,9 % nebylo vybaveno základní školou a žáci, studenti a učni byli nuceni z obce do škol vyjíždět. Díky nižšímu počtu dětí v populaci dochází k rušení škol především v malých obcích.

Tab. 13 Vyjížd'ka za prací a vyjížd'ka do škol a učilišť

	Pracující vyjíždějící z obce za prací		z toho denně					Žáci, studenti a učni vyjíždějící z obce do škol	
	celkem	v % ze zaměstnaných celkem	celkem	z vyjíždějících celkem (%)	s dobou cesty			celkem	v % ze žáků, studentů a učňů
					do 29 minut	30 - 59 minut	60 minut a více		
Kraj celkem	101 175	38,8	85 280	84,3	50 245	29 422	5 410	39 425	41,0
v tom správní obvody:									
Broumov	3 430	43,2	2 805	81,8	1 672	921	209	1 337	41,5
Dobruška	4 398	48,1	3 726	84,7	2 387	1 147	184	1 772	49,6
Dvůr Králové n. L.	4 493	34,9	3 671	81,7	2 338	1 152	170	2 011	44,3
Hořice	3 943	46,4	3 380	85,7	1 926	1 200	242	1 480	47,7
Hradec Králové	19 462	28,1	16 181	83,1	7 978	6 673	1 482	7 686	31,0
Jaroměř	3 726	42,0	3 284	88,1	1 941	1 110	228	1 537	44,3
Jičín	10 719	48,1	9 214	86,0	5 278	3 301	620	4 119	51,7
Kostelec nad Orlicí	6 089	53,8	5 293	86,9	3 085	1 830	368	2 113	49,7
Náchod	11 664	40,4	9 859	84,5	6 311	3 065	459	4 741	44,2
Nová Paka	2 288	36,7	1 833	80,1	1 117	621	90	884	35,2
Nové Město n. Met.	3 085	44,4	2 699	87,5	1 796	802	96	1 197	46,0
Nový Bydžov	3 737	49,7	3 189	85,3	1 983	928	270	1 421	48,6
Rychnov n. Kn.	7 656	47,5	6 606	86,3	4 466	1 827	298	2 926	46,5
Trutnov	11 568	37,7	9 366	81,0	5 303	3 523	522	4 194	36,9
Vrchlabí	4 917	35,1	4 174	84,9	2 664	1 322	172	2 007	41,3

Zdroj: SLDB 2001

Tab. 14 Bilance dojížděky za práci

	Zaměstnané osoby	Dojíždějící přes hranice území		Vyjíždějící za hranice území		Saldo dojížděky		Obsazená pracovní místa	
		celkem	z toho denně	celkem	z toho denně	celkem	z toho denně	celkem	na 1 000 zaměstnaných ¹⁾
Kraj celkem	260 602	13 599	8 287	15 118	7 341	-1 519	946	258 251	991
v tom správní obvody: ²⁾									
Broumov	7 938	894	746	1 221	726	-327	20	7 611	959
Dobruška	9 145	1 210	1 015	2 475	1 915	-1 265	-900	7 880	862
Dvůr Králové n. L.	12 875	994	785	2 026	1 302	-1 032	-517	11 843	920
Hořice	8 506	931	758	2 210	1 720	-1 279	-962	7 227	850
Hradec Králové	69 269	12 388	9 434	6 964	4 410	5 424	5 024	74 693	1 078
Jaroměř	8 877	1 652	1 346	2 416	2 015	-764	-669	8 113	914
Jičín	22 269	2 901	2 312	4 470	3 311	-1 569	-999	20 700	930
Kostelec nad Orlicí	11 319	1 669	1 348	3 945	3 278	-2 276	-1 930	9 043	799
Náchod	28 873	4 195	3 620	3 980	2 627	215	993	29 088	1 007
Nová Paka	6 239	943	804	1 437	1 037	-494	-233	5 745	921
Nové Město n. Met.	6 945	1 334	1 183	2 294	1 925	-960	-742	5 985	862
Nový Bydžov	7 523	932	799	1 966	1 535	-1 034	-736	6 489	863
Rychnov n. Kn.	16 112	3 834	3 171	2 585	1 767	1 249	1 404	17 361	1 078
Trutnov	30 719	3 035	1 857	3 950	2 544	-915	-687	29 804	970
Vrchlabí	13 993	4 042	2 662	1 514	952	2 528	1 710	16 521	1 181

¹⁾ bydlících na příslušném území²⁾ bez dojíždějících s nezjištěnou obcí pracoviště

Zdroj:SLDB 2001

Nezaměstnanost podle MPSV

Situace na trhu práce v kraji za poslední tři roky není bilancí příznivou, neboť téměř všechny ukazatele spojené s nezaměstnaností vykázaly zhoršení. Ve srovnání s ostatními kraji, celou republikou ale i srovnatelnými regiony zemí, které s námi přistoupily do Evropské unie, je situace v nezaměstnanosti spíše příznivější. Např. míra nezaměstnanosti v našem kraji je trvale nižší než je celorepubliková hodnota. K 31. 12. 2003 byla nezaměstnanost v kraji 7,94 % a proti roku 2001 vzrostla o 1,69 procentního bodu. Nárůst byl zaznamenán ve všech správních obvodech, největší ve správním obvodu Dvůr Králové nad Labem. Mezi správními obvody vykazující v kraji dlouhodobě nejvyšší nezaměstnanost patří Nový Bydžov (11,95 %) a Broumov (11,38 %), kde byla míra nezaměstnanosti nad celorepublikovým průměrem (10,31 %). Dalším správním obvodem postiženým vysokou nezaměstnaností je Trutnov (10,07 %). Vyšší míra nezaměstnanosti v uvedených správních obvodech je ovlivňována řadou faktorů. V případě správního obvodu Nový Bydžov restrukturalizací zemědělství, určitým nevhodným postavením v rámci okresu proti blízkému největšímu a nejlidnatějšímu správnímu obvodu Hradec Králové, kam častěji jako do sídla kraje míří případné investice. Ve správních obvodech Broumov a Trutnov se připojují i další faktory jako je špatné dopravní spojení a značná vzdálenost ke krajskému městu a vysoké náklady na dopravu, uzavírání menších podniků s tradiční textilní a strojírenskou výrobou, typ osídlení, charakterizovaný velkým počtem rozptýlených malých obcí, do kterých se jen výjimečně soustřeďují větší výrobní jednotky nebo průmyslové zóny s novými pracovními příležitostmi. Dalším důvodem může být i neuplatnění se v původní profesi a neochota podstoupit rekvalifikaci, neexistence volného trhu s byty, který by umožnil obyvatelům se stěhovat za prací.

Na 22 146 uchazečů o zaměstnání ke konci roku 2003 v kraji připadlo 2 298 volných pracovních míst, což je 9,6 uchazečů na 1 volné pracovní místo, přičemž ve správním obvodu Dobruška se počet vyšplhal na 25 uchazečů. Téměř 30 % uchazečů hledalo práci více než 12 měsíců, nejvyšší procento ve správních obvodech s nejvyšší nezaměstnaností, tj. Trutnov, Broumov a Nový Bydžov. Ženy hledaly uplatnění na trhu práce obtížněji než muži, v kraji úhrnem tvořily 51,1 %, ve správním obvodu Nový Bydžov bylo z uchazečů o zaměstnání až 60,2 % žen. Dalšími skupinami, které hledají obtížněji pracovní místo jsou absolventi škol a osoby se změněnou pracovní schopností. Na úřadech práce byl z registrovaného počtu uchazečů každý desátý absolvent školy a každá sedmá osoba se změněnou pracovní schopností.

POROVNÁNÍ SPRÁVNÍCH OBVDŮ

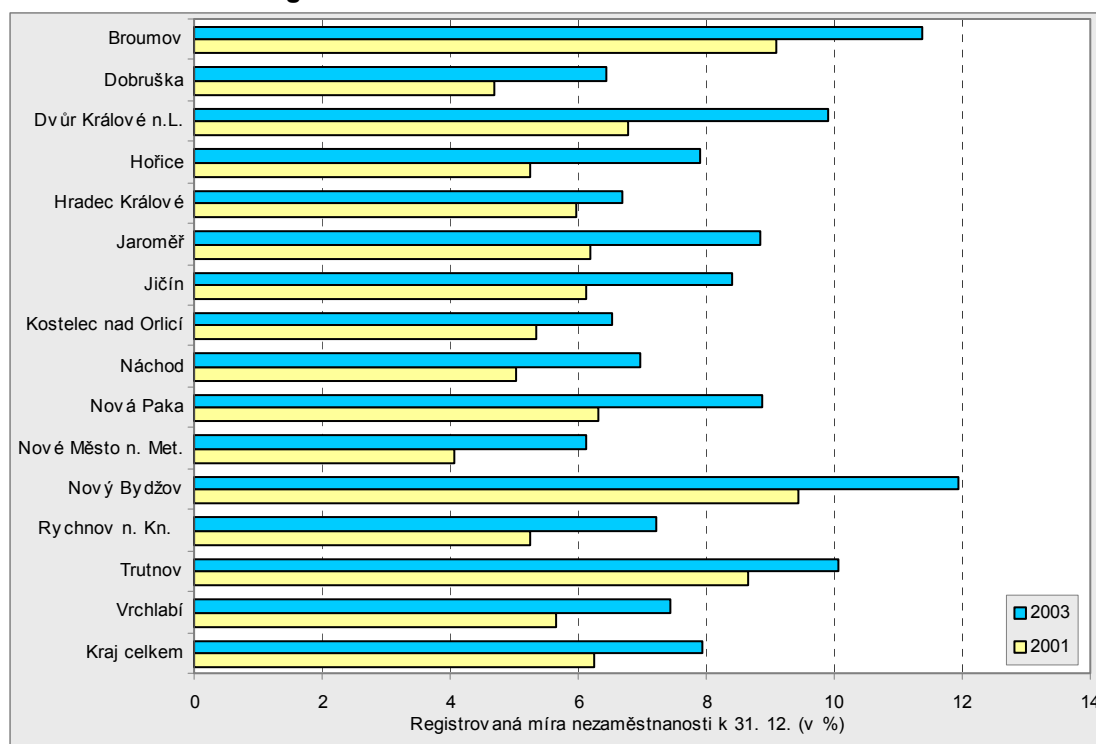
Tab. 15 Vybrané charakteristiky nezaměstnaných osob (k 31. 12.)

	Registrovaní uchazeči o zaměstnání celkem (2003)	z toho (%)				Volná pracovní místa celkem (2003)	Počet uchazečů na 1 volné místo (2003)	Registrovaná míra nezaměstnanosti (%) ¹⁾		
		ženy	osoby s délkou evidence nad 12 měsíců	absolventi	osoby se změněnou pracovní schopností			2001	2002	2003
Kraj celkem	22 146	51,1	29,9	10,5	14,7	2 298	9,6	6,25	7,34	7,94
v tom správní obvody:										
Broumov	1 004	44,4	38,8	10,2	8,7	42	23,9	9,10	10,54	11,38
Dobruška	624	53,4	21,5	12,3	15,1	25	25,0	4,69	6,12	6,45
Dvůr Králové n. L.	1 372	52,8	34,6	12,2	15,5	96	14,3	6,78	8,86	9,90
Hořice	718	53,9	31,3	11,6	12,7	77	9,3	5,27	7,86	7,89
Hradec Králové	4 980	50,0	25,4	8,5	15,3	695	7,2	5,96	6,29	6,68
Jaroměř	847	51,9	26,0	11,8	10,7	96	8,8	6,19	7,74	8,83
Jičín	2 002	52,6	31,2	9,3	15,6	142	14,1	6,12	7,67	8,41
Kostelec nad Orlicí	789	55,3	19,6	13,7	15,0	51	15,5	5,34	5,47	6,52
Náchod	2 132	48,6	27,7	12,9	11,6	411	5,2	5,03	5,97	6,96
Nová Paka	589	53,5	28,2	11,7	9,8	27	21,8	6,32	7,72	8,88
Nové Město n. Met.	443	52,4	21,0	16,5	11,5	57	7,8	4,07	5,08	6,13
Nový Bydžov	980	60,2	35,0	7,1	16,9	45	21,8	9,43	10,42	11,95
Rychnov n. Kn.	1 239	54,6	20,4	11,5	15,8	120	10,3	5,25	5,98	7,23
Trutnov	3 332	48,6	39,8	9,8	18,5	261	12,8	8,65	10,46	10,07
Vrchlabí	1 095	49,2	33,2	11,0	14,2	153	7,2	5,66	7,30	7,45

¹⁾ registrovaná míra nezaměstnanosti je počítána na počet ekonomicky aktivních podle SLDB k 1. 3. 2001

Zdroj: MPSV

Graf 13 Registrovaná míra nezaměstnanosti v letech 2001 a 2003

Věková struktura uchazečů o zaměstnání se v kraji značně liší. Čtvrtina jsou mladí lidé do 24 let, více než polovinu tvoří lidé ve věku 25–49 let a více než pětina jsou lidé 50letí a starší. Správní obvod Nový Bydžov, kde je vůbec nejvyšší nezaměstnanost v kraji, má značně odlišné složení uchazečů o zaměstnání proti ostatním správním obvodům v kraji. Vykazují zde daleko nejnižší podíl uchazečů ve věkové skupině do 24 let (18,8 %), mírně nad průměrem kraje je podíl nezaměstnaných ve skupině 25–49 let a nejvyšší podíl nezaměstnaných v kraji ve věkové skupině 50 a více let.

Graf 14 Struktura uchazečů o zaměstnání podle věku v %

